

โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความเครียดในการปฏิบัติงานของครูและการรับรู้ความสามารถ
ของกลุ่มครูที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในงานของครู

พิเชษฐ พุ่มแจ่ม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางวิทยาการปัญญา

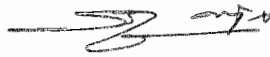
วิทยาลัยการวิจัยและวิทยาการปัญญา มหาวิทยาลัยบูรพา

ตุลาคม 2555

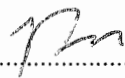
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ พิเชษฐ พุ่มแจ่ม ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางวิทยาการปัญญา วิทยาลัยวิทยาการวิจัยและ
วิทยาการปัญญา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพิมพ์ ศรีพันธ์วรสกุล)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ดร.พูลพงศ์ สุขสว่าง)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

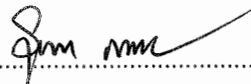
.....ประธาน
(ภราดา ดร.ศิริชัย ฟอนซิกา)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพิมพ์ ศรีพันธ์วรสกุล)

.....กรรมการ
(ดร.พูลพงศ์ สุขสว่าง)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา กรเพชรปानी)

วิทยาลัยวิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญาอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางวิทยาการปัญญา
ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....คณบดีวิทยาลัยวิทยาการวิจัย
และวิทยาการปัญญา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา กรเพชรปानी)

วันที่ ๑๕ เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2555

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ดร.สุพิมพ์ ศรีพันธ์วรสกุล อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ดร.พูลพงศ์ สุขสว่าง อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม และ คณาจารย์วิทยาลัยวิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วน และเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความเมตตากรุณาเป็นอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ภราดา ดร.ศิริชัย ฟอนซีกา ประธานคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.สุพิมพ์ ศรีพันธ์วรสกุล ดร.พูลพงศ์ สุขสว่าง และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา กรเพชรปानी คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้แนวคิด คำปรึกษา ตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่องในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา กรเพชรปानी ภราดา ดร.ศิริชัย ฟอนซีกา และ ดร.ภัทรวดี มากมี ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความตรงของแบบสอบถาม ตลอดจนให้คำแนะนำแก้ไข ทำให้แบบสอบถามมีคุณภาพตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ขอขอบพระคุณ ผู้บริหาร คณะครูโรงเรียนในสังกัดของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี และสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ทั้ง 16 โรงเรียน ที่ให้ความอนุเคราะห์ และสละเวลาอันมีค่าในการตอบแบบสอบถาม เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการทำวิจัย ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณ ภราดาศักดา กิจเจริญ ที่ได้พิจารณาให้ผู้วิจัยได้รับทุนในการศึกษาต่อในระดับมหาบัณฑิต และขอขอบพระคุณ ภราดา ดร.ศิริชัย ฟอนซีกา ที่ให้การสนับสนุน ติดตามความก้าวหน้า และให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ทั้งรุ่นพี่และรุ่นน้อง ที่เป็นกำลังใจให้ด้วยดีเสมอมา
เหนือสิ่งอื่นใด ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา และ คุณคณิงนุช พุ่มแจ้ ที่คอยอยู่เคียงข้างและเป็นกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ด้วยดีเสมอมา

คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา ครูอาจารย์ บุพการี และผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่มีส่วนช่วยให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จมาจนตราบเท่าทุกวันนี้

พิเชษฐ พุ่มแจ้

52910279: สาขาวิชา: การวิจัยและสถิติทางวิทยาการปัญญา; วท.ม. (การวิจัยและสถิติทางวิทยาการปัญญา)

คำสำคัญ: ความเครียดจากภาระงาน/ ความเครียดจากพฤติกรรมของนักเรียน/ การรับรู้ความสามารถของกลุ่มครูด้านการสอน/ การรับรู้ความสามารถของกลุ่มครูด้านการควบคุมระเบียบวินัยของนักเรียน/ ความพึงพอใจในงานของครู/ โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

พิเศษฐ พุ่มแจ้: โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความเครียดในการปฏิบัติงานของครูและการรับรู้ความสามารถของกลุ่มครูที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในงานของครู (A CAUSAL RELATIONSHIP MODEL OF TEACHER STRESS ON WORK AND TEACHER COLLECTIVE EFFICACY AFFECTING TEACHER JOB SATISFACTION). คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: สุพิมพ์ ศรีพันธ์วรสกุล, ค.ด., พูลพงศ์ สุขสว่าง, ค.ด. 135 หน้า. ปี พ.ศ. 2555.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความเครียดในการปฏิบัติงานของครูและการรับรู้ความสามารถของกลุ่มครูที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในงานของครู และตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ตัวแปรแฝงในโมเดลประกอบด้วย ความเครียดจากภาระงาน ความเครียดจากพฤติกรรมของนักเรียน การรับรู้ความสามารถของกลุ่มครูด้านการสอน การรับรู้ความสามารถของกลุ่มครูด้านการควบคุมระเบียบวินัยของนักเรียน และความพึงพอใจในงานของครู กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ในจังหวัดชลบุรี ปีการศึกษา 2555 จำนวน 450 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานโดยใช้โปรแกรม SPSS และวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุโดยใช้โปรแกรม LISREL

ผลการวิจัยปรากฏว่า โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความเครียดในการปฏิบัติงานของครูและการรับรู้ความสามารถของกลุ่มครูที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในงานของครูตามสมมติฐาน มีความสอดคล้องของกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี พิจารณาได้จากผลการตรวจสอบ ค่าสถิติไค-สแควร์ เท่ากับ 7.93 ค่า df เท่ากับ 23 ค่า p เท่ากับ 1.00 ดัชนี GFI เท่ากับ 1.00 ดัชนี AGFI เท่ากับ 1.00 ดัชนี CFI เท่ากับ 1.00 ค่า SRMR เท่ากับ .00 ค่า RMSEA เท่ากับ .00 ตัวแปรทั้งหมดในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของความพึงพอใจในงานของครูได้ร้อยละ 51 ตัวแปรความพึงพอใจในงานของครูได้รับอิทธิพลทางตรงเชิงลบจากตัวแปรความเครียดจากภาระงาน และตัวแปรความเครียดจากพฤติกรรมของนักเรียน และได้รับอิทธิพลทางตรงเชิงบวกจากตัวแปรการรับรู้ความสามารถของกลุ่มครูด้านการสอน และตัวแปรการรับรู้ความสามารถของกลุ่มครูด้านการควบคุมระเบียบวินัยของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่าตัวแปรการรับรู้ความสามารถของกลุ่มครูสามารถลดผลกระทบด้านลบของความเครียดในการปฏิบัติงานของครู และช่วยทำให้ความพึงพอใจในงานของครูสูงขึ้น

52910279: MAJOR: RESEARCH AND STATISTICS IN COGNITIVE SCIENCE;
M.Sc. (RESEARCH AND STATISTICS IN COGNITIVE SCIENCE)
KEYWORDS: TEACHER STRESS FROM WORKLOAD/ TEACHER STRESS FROM STUDENT
BEHAVIOR/ TEACHER COLLECTIVE EFFICACY FOR INSTRUCTION/
TEACHER COLLECTIVE EFFICACY FOR STUDENT DISCIPLINE/ TEACHER
JOB SATISFACTION/ THE CAUSAL RELATIONSHIP MODEL
PICHET POOMJANG: A CAUSAL RELATIONSHIP MODEL OF TEACHER STRESS
ON WORK AND TEACHER COLLECTIVE EFFICACY AFFECTING TEACHER JOB
SATISFACTION. ADVISORY COMMITTEE: SUPIM SRIPUNVORASKUL, Ph.D., POONPONG
SUKSAWANG, Ph.D. 135 P. 2012.

The purpose of this research was to develop and validate a causal relationship model of teacher stress on work and teacher collective efficacy as they affected job satisfaction. Five latent variables were involved: teacher stress from workload, teacher stress from student behavior, teacher collective efficacy for instruction, teacher collective efficacy for student discipline, and teacher job satisfaction. Samples were derived multistage sampling, with 450 teachers selected from primary and secondary schools in Chonburi province. SPSS and LISREL were used to process and analyze the data.

Results indicated that the hypothetical model was consistent with empirical data. Goodness of fit statistics were: chi-square test=3.79, $df=23$, $p=1.00$, GFI=1.00, AGFI=1.00, CFI=1.00, SRMR=.00 and RMSEA=.00. The variables in the model accounted for 51% of the total variance of teacher job satisfaction. The variables having a statistically significant negative direct effect on teacher job satisfaction were: teacher stress from workload, and teacher stress from student behavior. The variables having a statistically significant positive direct effect on teacher job satisfaction were: teacher collective efficacy for instruction, and teacher collective efficacy for student discipline. It was found that teacher collective efficacy can reduce the negative effect of teacher stress on work, and improve teacher job satisfaction.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
สมมติฐานในการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
ขอบเขตการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
ตอนที่ 1 การรับรู้ความสามารถของกลุ่มครู.....	11
ตอนที่ 2 ความเครียดในการปฏิบัติงานของครู.....	24
ตอนที่ 3 ความพึงพอใจในงานของครู.....	30
ตอนที่ 4 การวิเคราะห์โมเดลลิสเรล.....	42
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	51
การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ.....	51
การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์.....	52
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	52
ตัวแปรในการวิจัย.....	54
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	54
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	58
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	59
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	59
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	61
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน.....	63
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้.....	67
ตอนที่ 3 ผลการตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลการวัด.....	70

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความเครียดใน การปฏิบัติงานของครูและการรับรู้ความสามารถของกลุ่มครู ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในงานของครูตามสมมติฐาน.....	78
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	84
สรุปผลการวิจัย.....	85
อภิปรายผลการวิจัย.....	87
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	89
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	90
บรรณานุกรม.....	92
ภาคผนวก.....	101
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	102
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย.....	111
ภาคผนวก ค ผลการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความเครียด ในการปฏิบัติงานของครูและการรับรู้ความสามารถของกลุ่มครู ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในงานของครูตามสมมติฐาน.....	113
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	135

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 ตัวอย่างการนำทฤษฎีของมาสโลว์มาปรับใช้ในองค์กร.....	35
2 เปรียบเทียบลักษณะของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบดั้งเดิมและโมเดลลิสรอลล.....	45
3 รายชื่อโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย.....	53
4 เกณฑ์การให้คะแนนความเครียดในการปฏิบัติงานของครู.....	55
5 เกณฑ์การแปลความหมายของระดับคะแนนความเครียดในการปฏิบัติงานของครู.....	55
6 เกณฑ์การให้คะแนนการรับรู้ความสามารถของกลุ่มครู.....	56
7 เกณฑ์การแปลความหมายของระดับคะแนนการรับรู้ความสามารถของกลุ่มครู.....	56
8 เกณฑ์การให้คะแนนความพึงพอใจในงานของครู.....	57
9 เกณฑ์การแปลความหมายของระดับคะแนนความพึงพอใจในงานของครู.....	57
10 ค่าความเที่ยงของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	59
11 ดัชนีตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์.....	60
12 อักษรย่อที่ใช้แทนชื่อตัวแปรที่ศึกษา.....	62
13 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามลักษณะของตัวแปร.....	64
14 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรสังเกตได้.....	65
15 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้ในโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ความเครียดในการปฏิบัติงานของครูและการรับรู้ความสามารถของกลุ่มครู ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในงานของครู.....	68
16 ผลการตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลการวัดตัวแปรแฝงความเครียดจากภาระงาน....	71
17 ผลการตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลการวัดตัวแปรแฝงความเครียดจาก พฤติกรรมของนักเรียน.....	72
18 ผลการตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลการวัดตัวแปรแฝงความพึงพอใจ ในงานของครู.....	74
19 ผลการตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลการวัดตัวแปรแฝงการรับรู้ความสามารถ ของกลุ่มครูด้านการสอน.....	75
20 ผลการตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลการวัดตัวแปรแฝงการรับรู้ความสามารถ ของกลุ่มครูด้านการควบคุมระเบียบวินัยของนักเรียน.....	77
21 ผลการตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลตามสมมติฐาน.....	78
22 แสดงค่าน้ำหนักองค์ประกอบตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงในโมเดลความสัมพันธ์ เชิงสาเหตุความเครียดในการปฏิบัติงานของครูและการรับรู้ความสามารถของกลุ่มครู ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในงานของครูตามสมมติฐาน.....	80
23 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของตัวแปรแฝงในโมเดลตามสมมติฐาน.....	81

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 โมเดลตามสมมติฐานความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความเครียดในการปฏิบัติงาน ของครูและการรับรู้ความสามารถของกลุ่มครูที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในงานของครู.....	6
2 ความแตกต่างระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเองและความคาดหวังในผลลัพธ์.....	13
3 โมเดลการรับรู้ความสามารถของครู.....	17
4 โมเดลการรับรู้ความสามารถของกลุ่มครู.....	18
5 ทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของมาสโลว์.....	34
6 เปรียบเทียบทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์กับทฤษฎีการจูงใจของเฮิร์ชเบิร์ก.....	37
7 โมเดลใหญ่ในโปรแกรมลิสเรล.....	42
8 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดตัวแปรแฝงความเครียด จากภาระงาน.....	70
9 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดตัวแปรแฝงความเครียด จากพฤติกรรมของนักเรียน.....	72
10 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดตัวแปรแฝงความพึงพอใจ ในงานของครู.....	73
11 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดตัวแปรแฝงการรับรู้ ความสามารถของกลุ่มครูด้านการสอน.....	75
12 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดตัวแปรแฝงการรับรู้ ความสามารถของกลุ่มครูด้านการควบคุมระเบียบวินัยของนักเรียน.....	76
13 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความเครียดในการปฏิบัติงานของครูและการรับรู้ ความสามารถของกลุ่มครูที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในงานของครูตามสมมติฐาน.....	79